

Christian Kracht

EUROTRASH

Suomentanut

Olli Sarrivaara

LURRA

Editions

EUOTRASH

Christian Kracht on vuonna 1966 Saanenissa syntynyt sveitsiläinen kirjailija, journalisti. Ennen kirjailijanuraansa hän asui mm. Buenos Airesissa, Firenzessä ja Katmandussa ja työskenteli Der Spiegel -lehdelle New Delhissä ennen muuttoaan Bangkokiin, josta käsin tutustui Kaakkois-Aasiaan. Hänen teoksensa ovat saaneet palkintoja, mm. Herman Hesse -palkinto 2016, Dublinin kansainvälinen kirjallisuuspalkinto 2017, Sveitsin kirjallisuuspalkinto 2021, ja teoksia on käännetty 30 kielelle. Debyyttiromaanista Faserland (1995) alkaen Krachtin teoksissa henkilöt ovat tehneet matkoja henkisten valaistumisien ja utopististen kokemusten äärelle eri maihin ja kulttuureihin. Toden unenomaisuus ja unen todenomaisuus, maustettuna mustalla ironialla ja sarkasmilla, samoin kuin tietty pastissi; sekoitus 'korkean ja matalan kulttuurin' vaikutteita, ovat perussävyjä Krachtin teoksissa, kuten romaanissa Imperium (2012), jossa seurataan historiallisen hahmon, August Engelhardtin vaelluksia Bismarckin saaristossa (nyk. Papua-Uusi-Guinea) 1900-luvun alussa, Joseph Conradin Pimeyden sydän -romaanin hengessä. *Eurotrash* on kuvaus Christian Kracht -nimisen dandykirjailijan ja hänen älyllisesti nerokkaan, mielenterveydeltään järkkyneen 80-vuotiaan äitinsä impulsiivisesta taksimatkasta sveitsiläiseen maisemaan ja ylös vuorille tavoitteena löytää alppitähtikukkia ja afrikkalaisia seeproja ja ennen kaikkea toisensa vuosikymmenen syvän konfliktin jälkeen. Molempia painaa se, että he tulevat liian rikkaaksi ehtineestä suvusta, jonka 1900-luvun muistot ovat täynnä paitsi menetettyjä maailman taidearteita, myös itsehtyviä kauheuksia; natsimenneisyyttä, sadomasokismia, seksuaalista hyväksikäyttöä, koko nousukassuvun laajuudelta. Synkistä teemoista huolimatta kokonaisuudesta rakentuu kirkas, apokalyptinen kuvaus anteeksiannon voimasta; poika ja äiti tunnistavat keskinäisen rakkautensa, jota mikään skisma, saati häpeä ja viha mennyttä kohtaan, ei ole kyennyt sammuttamaan. Sillä voimalla elämä voi jatkua; niin pojan elämä Sveitsissä, jonka tämä kokee poliittisine luurankoineen, pankkitileineen ja asukkaidensa itserakkauksineen maanpäälliseksi tragikomediaksi, kuin äidin saavuttamassa Afrikassa – seeprojensa keskellä.

Christian Kracht

EUROTRASH

Romaani

Suomentanut Olli Sarrivaara

LURRA Editions

Teoksen suomentamista on tukenut:

schweizer kulturstiftung

prohelvetia

Kääntäjä kiittää Taiteen Edistämiskeskusta teoksen suomentamisen tukemisesta.

Saksankielinen alkuteos: *Eurotrash*

Copyright © 2021

Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln

All rights reserved

LURRA Editions

www.lurraeditions.fi

Kansi ja taitto: Kim Söderström

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-7380-43-7

Tämä teos on romaani, mutta kuten useissa
romaaneissa tässäkin joillakin hahmoilla
on todelliset esikuvansa, joiden elämistä on
lainattu tiettyjä yksityiskohtia.

Romaanin henkilöt, heidän ominaisuutensa,
toimintansa ja niistä aiheutuvat tapahtumat
ja tilanteet ovat kuvitteellisia.

Vaimolleni, tyttärelleni, sisarelleni ja äidilleni.

What is fully, completely understood
leaves no trace as memory.

Jiddu Krisnamurti

Jos rakastat Saksaa,
on parempi olla käymättä siellä.

Jorge Luis Borges

I.

Jouduin siis taas lähtemään pariksi päiväksi Zürichiin. Äidillä oli minulle tärkeää asiaa. Hän oli soittanut minulle ja pyytänyt minua tulemaan niin pian kuin suinkin, puhelun sävy oli ollut varsin omituinen. Hermostuin puhelusta niin paljon, että voin huonosti koko pitkän viikonlopun ja kärsin pahasta ummetuksesta. Lisäksi minun on todettava, että neljännesvuosisata aiemmin olin kirjoittanut kertomuksen, jolle olin jostakin syystä, en enää muistamista, antanut nimeksi Faserland. Kertomuksen melko järkyttävä loppukohtaus tapahtuu Zürichissä, oikeammin: keskellä Zürichinjärveä.

Tulin ajatelleeksi kertomusta kaikkine käänteineen pitkästä aikaa uudelleen, kun äsken ostin, siis täällä Zürichissä, Bahnhofstrassella, lähellä Paradeplatzia, sijaitsevasta laudoista kyhätystä myyntikojusta tummanruskean, karheahkon villapaidan. Ilta oli jo hämärtynyt,

olin ottanut hieman valeriaanaa, ja tablettien vaikutus yhdistettynä Sveitsin syksyn lohduttomuuteen ja menneeseen kahteenkymmeneenviiteen vuoteen painoi mieltäni raskaasti kuin lyijy.

Olin hetkeä aikaisemmin käynyt vanhassa kaupungissa. Niederdorfissa oli järjestetty enemmän tai vähemmän yksityinen elokuva näytös, jossa oli esitetty Guy Debordin viimeisin, ennen hänen itsemurhaansa valmistunut elokuva *In girum imus nocte et consumimur igni*. Yleisöä oli ollut laskutavasta riippuen neljä tai viisi ihmistä, mikä oli tuntunut minusta pieneltä ihmeeltä ottaen huomioon edelleen aurinkoisen ja lämpimän illan ja vaisun, uneliaan filmin.

Kun sitten läsnäolijat, siis molemmat professorit, elokuvakoneenkäyttäjät ja koditon, joka oli halunnut ottaa nokoset salin tuolissa, olivat hyvästelleet toisensa kädestä pitäen, olin lähtenyt kävelemään takaisin alas Paradeplatzin suuntaan jo pimentyneessä illassa ilman sen kummempaa määränpäättä ja suunnitelmaa. Ylitettyäni sillan Limmat-joen toiselle puolelle olin sattunut tuolle tilapäisesti pystytetylle sveitsiläisen kommuunin myyntikojulle,

jossa kaksi silmälasipäistä naista, joiden ikää oli vaikea arvioida, ja parrakas, ystävällisen oloinen nuorimies olivat myyneet luonnonväreillä värjätyistä langoista neulomiaan paksuja villapaitoja ja peittoja.

Kyseiset koruttomat villatuotteet olivat vaikuttaneet minusta Bahnhofstrassen varrella sijaitsevien, tuntikausia sitten suljettujen liikkeiden kirkkaasti valaistuihin ikkunoihin aseteltuihin vaatteisiin verrattuina kotoisan aidoilta, samassa määrin kuin molempien naismyyjien hymystä oli paistanut, aivan, näin se on muotoiltava, todellisuus ja mielekkyys. Ainakin minusta kyseiset tuotteet ja myyjät olivat tuntuneet todellisemmilta kuin koko Bahnhofstrasse kymmenine Sveitsin lippuineen, joita roikkui siellä täällä kadun molemmin puolin, ja näyteikkunat täyttävine ylellisine, moukka- maisine, merkityksettömine esillepanoineen. Ja kun ojensin noille kommuuni-ihmisille sadan frangin setelin – sen jälkeen, kun illan viileydestä huolimatta olin hetken mielihohteesta sovittanut villapaitaa ja sen taas pois riisuttuani ostokseni oli viikattu ja pakattu tavalliseen vaaleanruskeaan paperikassiin – minulla oli pienen hetken sellainen tunne, joka saattoi toki

olla virheellinen, että olin kaupan myötä tehnyt jotakin merkityksellistä.

Niin tai näin, minulle oli ojennettu paperikassi ja värillinen, osittain haalistunut esite, jonka olin hieman vaivaantuneena sujauttanut kassiin. Voisin myöhemmin hävittää sen huomaamattomasti, olin ajatellut, ja väkinäisen hymyn väläytettyäni olin lähtenyt pientä vilua tuntien astelemaan kohti Münsterplatzia aikomukseni käväistä vielä Kronenhallessa baarin puolella nauttimassa lasillisen ennen kuin palaisin hotelliin, menisin sänkyyn, ottaisin taas unilääkkeeksi rohtovirmajuuresta valmistettua valeriaanaa ja sammuttaisin valot.

Äitini ongelmat, ja nyt pääsen siihen, miksi olen joutunut käymään joka toinen kuukausi Zürichissä, tässä leuhkijoiden ja suurisuiden kaupungissa, häpeällisyyden tyyssijassa, olivat jo vuosien ajan vieneet voimani täysin. Tilanne oli muuttunut kamalaksi, täydellisen vastenmieliseksi, raskaammaksi kuin pystyin kestä-
mään, raskaammaksi kuin kenenkään ihmisen tulee kestää. Äitini oli nimittäin hyvin sairas, tarkoitan, että sairas myös päästään, ei ainoastaan sieltä, mutta etenkin päästään.

Jossakin vaiheessa olin päättänyt vierailla hänen luonaan joka toinen kuukausi, jotta yhteydenpitomme ei katkeaisi kokonaan ja jotta en siten alistuisi tilanteeseen ja kokisi, että asialle ei ollut enää mitään tehtävissä. Olin tietoisesti päättänyt hyväksyä sen kurjuuden, jossa äiti oli elää jurnuttanut asunnossaan jo vuosikausia lattialla pyörivien tyhjien vodkapullojen, hänen soopeliturkkiensa säilyttämistä varten vuokrattujen zürichiläisten varastotilojen avoimien laskujen ja särkylääkepakkaustensa rapisevien foliolevyjen keskellä.

Mutta nyt hän oli ottanut yhteyttä minuun ja pyytänyt tulemaan saman tien, muulloin hän oli aina sovinnolla odottanut kahden kuukauden välein tapahtuvaa käyntiäni luonaan Zürichissä. Tavatessamme hän halusi minun yleensä kertovan hänelle tarinoita. Olin siis hänen soittonsa vuoksi vieläkin hermostuneempi kuin yleensä vierailujeni vuoksi, koska nyt hänellä oli jotakin erityistä mielessään; yhtäkkiä hän olikin niskan päällä, hän oli niin sanotusti aloitteen tekijä, aikaisemmin hän oli aina vain odottanut tuloani kaikessa hiljaisuudessa.

Äidillä ei ollut sähköpostia eikä kännykkää, eikä hän suostunut käyttämään internetiä. Se

on liian hankalaa, hän oli aina esittänyt perusteeksi, ja näppäimetkin olivat kuulemma liian pieniä hänen sormilleen. Luulen kuitenkin, että hänen vastahakoisuutensa johtui enemmänkin ylimielisyydestä kuin kyvyttömyydestä käyttää näppäimiä. Hän kehuskeli lukevansa mielellään sanomalehtiä ja Stendhalia. Hänen ihonsa oli kuin kuivaa silkkiä, ja hänellä oli ikuinen hento rusketus, vaikka hän ei koskaan istunut ulkona hortensioiden koristamalla terassillaan.

Äidin taloudenhoitaja varasteli häneltä, hänen lompakkonsa oli tyystin tyhjä joka toinen päivä. Äiti ei juurikaan kuluttanut rahaa, mutta siitä huolimatta joka ikinen frangi oli aina kadonnut, kuten oli eräänä päivänä kadonnut myös hänen musta Mersunsa, se oli hävinnyt vuokratalon autotallista ja viety Bukovinaan, asialla oli ollut bukovinalaisen taloudenhoitajan bukovinalainen mies; äiti eli järkyttävissä olosuhteissa, mutta ei sentään ollut enää Winterthurissa.

Hän oli nimittäin joutunut viettämään kahdeksankymmentävuotissyntymäpäivänsä psykiatrisen sairaalan suljetulla osastolla. Jos asiaa tarkasteli huumorin kannalta, tilanne oli ollut

sama kuin Dürrenmattin kohdalla, mutta todellisuudessa se oli ollut paljon surullisempaa kuin Dürrenmattin tapauksessa, koska kyseessä oli minun äitini eikä vain joku äiti eikä mikä tahansa psykiatrinen hoitolaitos, vaan se, jonka nimellä oli kaikkein synkin ja kammottavin kaiku: Winterthur.

Olin jo unohtanut tai sulkenut pois mielestäni sen, että laitosta kutsuttiin myös toisella nimellä, se oli jotakin tyyliin Frankenstein, jotakin sinne päin, en enää muista tarkasti. Äiti oli kuitenkin taas kerran kotiutettu Winterturista, niin oli ollut pakko tehdä, koska hänen hermoparantolassa pitämistään voitiin jatkaa ainoastaan oikeuden päätöksellä eikä sellaista päätöstä ollut tehty eikä koskaan tehtäisi. Äiti näet älysi hyödyntää loistavaa manipulointitaitoaan ja viiltävää kylmähermoisuuttaan uskotellakseen häntä tutkivalle henkilölle, että asiat olivat hyvällä tolalla, hänet täytyisi vain päästää takaisin kotiin ja siten kaikki pysyisi hyvällä tolalla jatkossakin. Hänen täytyisi vain antaa palata entiseen, rakastamansa fenobarbitaalin käyttöön, Fendant-laatikoiden keskelle – tuon kierrekorkillisessa pullossa myytävän, seitsemän ja puoli frangia maksavan valko-

viininlitkun pariin – tilanteeseen, jossa hän viikon välein peruutti ja uusi Neue Zürcher Zeitung -lehden tilauksen, keskinkertaisten expressionististen maalausten äärelle, jotka hänen miehensä, minun isäni, oli lahjoittanut hänelle heidän avioliittonsa aikana, pitäen tietenkin mieluummin itsellään kaikki Nolden, Munchin ja Kirchnerin työt, jotka isä oli hankkinut DDR:stä Lothar-Günther Buchheimin kanssa ja joita hän oli säilyttänyt rullalle käärittyinä sänkynsä alla Genevenjärven rannalla sijaitsevassa linnassa, jossa hän oli asunut erottuaan äidistäni.

Ajatus edesmenneen isäni kadonneesta maalaus kokoelmasta raastoi minua joka kerta kun kuulin, että Berliinissä Grisebach tai Lontoossa Christie's tai Bernissä Kornfeld oli huutokaupannut jonkin kokoelmaan kuuluneen teoksen. Nuo maalaukset olivat minulle tuttuja jo varhaisesta lapsuudestani, jolloin ne olivat roikkuneet Gstaadissa sijaitsevan alppitalomme seinillä, jokainen paksulla värillä tehty siveltimen veto, jokainen sinikeltainen, mustareunainen pilvi oli painunut tuskallisen hyvin mieleeni. Aina äidin luona käydessäni kohtasin painajaisen, jonka synnyttivät hänen

SVEITSIN KIRJALLISUUSPALKINTO 2022

Kirjailija Christian Kracht (s. 1966) lähtee taksi-matkalle Sveitsin sydämeen järkkyneen äitinsä kanssa, joka on riippuvainen vodkasta ja pillereistä.

Kaksikolla on muovikassillinen rahaa käytettäväksi, himo tiettyyn kalaruokaan, tarve nähdä alppikukkia ja afrikkalaisia seeproja ja löytää viimeinkin toisensa.

Mitä löytyy päätähuimaavalta matkalta? Mitä liian rikkaan nousukassuvun pimeyksistä? Mitä muuta kuin loputon häpeä perheen natsimenneisyydestä?

Nuoruus ja ikääntyminen, rikollinen seksuaalisuus ja harhojen loputtomuus, yksinäisyys ja menetetyksi luultu rakkaus kohtaavat tässä mestarillisessa teoksessa.

9 789527 380437